

Posudek vedoucího práce Lizavety Zhuchkové *Analýza běloruské revoluce: příčiny, výsledky a důvody neúspěchu*

Rozsáhlá a ambiciózní práce Lizavety Zhuchkové se snaží přistoupit analyticky k nedávné traumatické události v životě běloruské společnosti. Výsledkem je nadprůměrně rozsáhlá bakalářská práce s řadou inspirativních podnětů. Autorka konfrontuje vysoká očekávání daná několika dekadami „barevných revolucí“ s realitou neúspěchu běloruského protestu v detailní studii pokrývající trajektorie různých aktérů: Lukašenka a jeho režimu, opozice i protestního hnutí.

U práce lze identifikovat následující přednosti:

Analytický přístup k tématu. Vzhledem k tomu, že jde o téma, které je pro běloruskou společnost hluboce traumatizující, musela autorka vyvinout nemalé úsilí k tomu, aby jej uchopila s odstupem a analyticky. Autorce se to do značné míry podařilo.

Dialog s širokým spektrem poznatků. Autorka do své analýzy postupně vtahuje poznatky širokého spektra autorů. Pro analýzu protestů jsou podstatné zejména koncepty Charlese Tillyho, manuály Gena Sharpa a analýzy Eriky Chenoweth. Tyto autory autorka doplňuje velmi dobrou znalostí běloruských reálií a pohledy běloruských novinářů, komentátorů a politologů.

Přínosnost některých poznatků. V návaznosti na Chenoweth je autorka schopna korigovat příliš optimistická očekávání navozená dekadami tzv. „barevných revolucí“ a vytvořit jakýsi depresivní doplněk k Sharpovu manuálu: ukazuje svět, v němž se represivní režimy už připravily na podobná hnutí a dokážou na ně reagovat, paralyzovat jejich transformativní sílu nebo ji i převrátit v opak, protože poražená revoluce se stává zdrojem stability jejich režimu.

Stimulující, ale rovněž problematický je jeden z klíčových autorčiných závěrů, který bych se pokusil shrnout takto: Vedle velmi agresivní taktiky Lukašenka k porážce běloruského protestu přispěla nenásilná povaha protestu samotného, právě tak jako nedostatečně proaktivní přístup opozice, její neschopnost postavit se protestům do čela a vytvořit alternativní mocenské struktury. Autorka tyto závěry relativizuje, když dodává, že slabost běloruské opozice je nutným důsledkem dlouhodobého tlaku represivního Lukašenkova režimu, řekl bych ale, že problém je hlubší: nezískala opozice takovou podporu právě pro svůj nový, spontánní a málo politizovaný charakter? Nebylo nenásilí klíčovým důvodem, proč se demonstrace staly tak masovými? Jinými slovy: není to tak, že pokud by charakteristiky, které podle autorky přivedly masový běloruský protest k neúspěchu, absentovaly, žádný masový běloruský protest proti Lukašenkovi by se neodehrál?

Za problematické momenty práce pokládám:

Nevyváženost některých částí. Autorčina pečlivost v kontextualizaci informací je obdivuhodná, nicméně rozsah je snad až příliš velký. Zejména části věnované běloruským devadesátým létům a nástupu Lukašenka jsou sice dobře zpracované a až poutavé, ale pro práci zaměřenou na přelom let 2020-2021 poněkud nadrozměrné a zatěžující.

Ne zcela přehledný výklad. Podrobnost výkladu vede často k tomu, že v některých pasážích mohl čtenář pochybovat, zda informace, které zde dostává, jsou nezbytné pro formulaci autorčina argumentu, text na některých místech sklouzává až ke kronikářskému zachycení běloruských

devadesátých let či protestů v roce 2020, což má také svou hodnotu, ale ruší to při soustředěném sledování autorčiných analytických argumentů.

Po zvážení těchto předností a problematických momentů se domnívám, že práce by měla být obhájena s hodnocením **velmi dobře**.

Praha, 31. 8. 2023

Ondřej Slačálek